

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2017. gada 19. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemeļe, tiesneši Artūrs Kučs un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 107/2017), kuru iesniegusi Soņa Traube (*Sonia Traub*) (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

- 1.1. atzīt 2017. gada 1. jūnija likuma “Grozījumi likumā “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju”” 1. pantu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam;
- 1.2. atzīt 2017. gada 22. jūnija likumu “Grozījumi likumā “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”” par neatbilstošu Satversmes 1. un 105. pantam;
- 1.3. izskatīt lietu līdz 2017. gada 31. decembrim.

2. Apstrīdētais likuma “Grozījumi likumā “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju”” 1. pants paredz izteikt likuma “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 54. panta otrās daļas otro teikumu (*Ja puses nevar vienoties, zemes gabala nomas maksa privatizētā dzīvokļa un mākslinieka darbnīcas īpašniekam nosakāma 6 procenti gadā no zemes kadastrālās vērtības*) šādā redakcijā:

“Ja puses nevar vienoties, zemes gabala nomas maksa privatizētā dzīvokļa un mākslinieka darbnīcas īpašniekam nosakāma: 1) no 2018. gada 1. janvāra – līdz pieciem procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības; 2) no 2019. gada 1. janvāra – līdz četriem procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības; 3) no 2020. gada 1. janvāra – līdz trim procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības.”

Savukārt apstrīdētais likums “Grozījumi likumā “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”” paredz izteikt likuma “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12. panta 2.¹ daļas otro teikumu (*Ja puses nevar vienoties, zemes nomas maksa nosakāma 6 procenti gadā no zemes kadastrālās vērtības*) šādā redakcijā:

“Ja puses nevar vienoties, zemes gabala nomas maksa privatizētā dzīvokļa un mākslinieka darbnīcas īpašniekam nosakāma: no 2018. gada 1. janvāra – līdz pieciem procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības; no 2019. gada 1. janvāra – līdz četriem procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības; no 2020. gada 1. janvāra – līdz trim procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1.–1.2. punktā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

Savukārt šā lēmuma 1.3. punktā minētais lūgums nav Satversmes tiesas kolēģijas kompetencē. Satversmes tiesa izskata lietas Satversmes tiesas likumā noteiktā termiņā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu jautājumu par tiesas sēdes laiku un vietu Satversmes tiesa izlemj pēc lietas nodošanas izskatīšanai rīcības sēdē. Tādējādi šā lēmuma 1.3. punktā norādītais lūgums ir izlemjams vienīgi rīcības sēdē.

5. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd divu likumu normu atbilstību Satversmei. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos.

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku likumu normas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 18. septembra lēmumu par lietas Nr. 2008-34-01 ierosināšanu un 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas Nr. 2008-36-01 ierosināšanu*). No pieteikumā ietvertā pamatojuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka abu apstrīdēto likumu normas ir savstarpēji cieši saistītas un to izskatīšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai, bet panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot apgalvojumu, ka ir aizskartas tieši iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas īpašumā ir zemes gabals, uz kura atrodas citām personām piederoša daudzdzīvokļu dzīvojamā māja. Starp Pieteikuma iesniedzēju un daudzdzīvokļu mājas īpašniekiem pastāv piespiedu nomas tiesiskās attiecības. Ar apstrīdētajām normām paredzēts, sākot no 2018. gada 1. janvāra, samazināt piespiedu nomas maksu gadījumā, ja puses par to nevar vienoties.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētās normas jau kopš to spēkā stāšanās viņu ietekmē, jo normas vairs nenoteic nomas maksu gadījumos, ja puses nespēj vienoties par līguma noteikumiem. Proti, Pieteikuma iesniedzēja vairs nevarēs atgūt nomas maksas parādus, kas veidosies pēc normu stāšanās spēkā, vienkāršotās procedūrās – parādu ārpustiesas atgūšanas ceļā, brīdinājuma kārtībā vai tiesas ceļā maza apmēra prasībās. Pieteikuma iesniedzēja arī norāda, ka, tā kā no 2018. gada 1. janvāra tiks samazināta piespiedu nomas maksa gadījumos, ja puses par to nespēj vienoties, ar apstrīdētajām normām tikšot samazināts ienākums, ko Pieteikuma iesniedzēja var saņemt no sava īpašuma iznomāšanas.

Satversmes tiesas praksē ir pausta atziņa, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Satversmes tiesa ir norādījusi, ka tiesību normā ietverts aizliegums vai imperatīva prasība nav pietiekams pamats, lai uzskatītu, ka pamattiesību aizskārums potenciāli radīsies nākotnē, un atzītu personai tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību. Nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Satversmes tiesas kolēģija katrā individuālā gadījumā konstatē šāda aizskāruma esību un noskaidro, vai ir pamats ierosināt lietu un pēc būtības izvērtēt personas prasījumu.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā, apstrīdētajās normās paredzētais nomas maksas ierobežojums no 2018. gada 1. janvāra viņai radīšot nelabvēlīgas sekas. Tā kā Satversmes tiesa 2010. gada 22. jūnija spriedumā lietā Nr. 2009-111-01 atzina, ka algas samazinājums par 15 % ir uzskatāms par būtisku un nesamērīgu, sekojot

argumentum a fortiori, trīskāršs vai pat četrkāršs Pieteikuma iesniedzējas ienākumu samazinājums esot uzskatāms par būtisku pamattiesību aizskārumu.

Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija spriedumā lietā Nr. 2009-111-01 izteiktā atziņa par algas apmēra samazinājumu, uz kuru atsaucas Pieteikuma iesniedzēja, ir izteikta nevis īpašuma tiesību aizsardzības kontekstā, bet gan tiesību saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, tiesiskās paļāvības, solidaritātes principa un tiesu neatkarības principa kontekstā. Līdz ar to tā šādā kontekstā ir arī vērtējama.

Kopumā no Pieteikuma iesniedzējas argumentiem un sniegtā juridiskā pamatojuma ir secināms, ka apstrīdēto normu piemērošana viņai varētu radīt būtisku pamattiesību aizskārumu.

8. Ņemot vērā, ka pamattiesību aizskārumus Pieteikuma iesniedzējai varētu rasties nākotnē, uz izskatāmo pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtais daļas prasības.

9. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. un 105. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par 2017. gada 1. jūnija likuma “Grozījumi likumā “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju”” 1. panta un 2017. gada 22. jūnija likuma “Grozījumi likumā “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam” pēc Soņas Traubes pieteikuma (pieteikums Nr. 107/2017).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Latvijas Republikas Saeimu – līdz 2017. gada 19. septembrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele